

Nr 66

**Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag ur kyrkofonden;  
given Stockholms slott den 23 mars 1973.**

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över utbildningsärenden, föreslå riksdagen att bifalla de förslag om vars avlåtande till riksdagen föredraganden hemställt.

## GUSTAF ADOLF

ALVA MYRDAL

### **Propositionens huvudsakliga innehåll**

I propositionen föreslås att vissa kostnader för anordnandet av ett kansli för ärkebiskopen skall stanna slutligt på kyrkofonden och att medel ur fonden får användas för att bestrida omkostnader för kyrkoherden för samer. Avlöningsbidrag föreslås utgå för sex tjänster hos svenska kyrkans centralråd för evangelisation och församlingsarbete under villkor bl. a. att resp. tjänst innehavare är präst; dock bör Kungl. Maj:t få medge undantag från detta villkor. Vidare förordas uppräknade avlöningsbidragen till sjömanspräster, anslaget för anordnande av teologiska fortbildningskurser för präster *m. m.*, bidraget till kyrkomusikerutbildningen vid Sköndalsinstitutet och anslaget ur kyrkofonden till extra utgifter. För anlåtande av biträde inom utbildningsdepartementet vid handläggningen av kyrkliga ärenden begärs oförändrat belopp.

**Utdrag av protokollet över utbildningsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 23 mars 1973.**

*Närvarande:* statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena WICKMAN, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MÖBERG, BENGTSSON, LÖFBERG, LIDBOM, FELDT.

Statsrådet Myrdal anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter frågor om *vissa anslag ur kyrkofonden* och anför.

### **1. Vissa kostnader för anordnande av ett kansli för ärkebiskopen**

1970 års riksdag medgav att ur kyrkofonden fick utgå högst 382 000 kr. för anordnande av nya lokaler för ärkebiskopens kansli och högst 81 000 kr. för inredning och utrustning av dessa lokaler (prop. 1970: 36 p. 3, 3LU 1970: 37, rskr 1970: 190).

Sedan domkapitlet i Uppsala anmält att kanslilokalerna med inredning och utrustning färdigställts men att kostnaderna för lokalernas anordnande överstigit det därtill anvisade anslaget med 149 000 kr., medgav Kungl. Maj:t den 30 juni 1972, efter kammarkollegiets hörande, att sistnämnda belopp fick förskottsvis utgå ur kyrkofonden.

Merkostnaderna ifråga är enligt min mening av den art att de bör betalas av kyrkofondsmedel. Jag förordar därför att det förskotterade beloppet skall stanna slutligt på kyrkofonden.

### **2. Vissa kostnader för kyrkoherden för samer**

Tjänsten som kyrkoherde för samer inrättades år 1959 men stod vakant ända till den 1 november 1970. Kostnaderna för tjänsten bestrids helt ur kyrkofonden. I enlighet med riksdagens beslut (prop. 1959: 42 p. 3, 3LU 1959: 6, rskr 1959: 88) åtnjuter tjänst innehavaren ersättning för sina expenser för skrivmateriel och telefon efter samma grunder som stifts- och kontraktsadjunkterna (jfr prop. 1955: 61, 3LU 1955: 5, rskr 1955: 125).

*Domkapitlet i Luleå* har anhållit dels om ett anslag på 2 400 kr. för ersättning till kyrkoherden för samer för tillhandahållande av tjänsterum i bostaden, dels om ett anslag på 5 242 kr. för anskaffande av viss kontorsutrustning åt honom.

*Kammarkollegiet*, som yttrat sig i fråga om ersättningen för tillhandahållande av tjänsterum, tillstyrker att sådan ersättning utgår med 200 kr. för månad.

#### *Föredraganden*

Jag har inget att erinra mot att medel anvisas ur kyrkofonden till skälig ersättning åt kyrkoherden för samer för upplåtande av expeditionsutrymme i bostaden och till inköp av den kontorsutrustning som han kan anses behöva.

F. n. äger Kungl. Maj:t - - med stöd av riksdagens nyssnämnda beslut — disponera erforderligt belopp ur kyrkofonden för att bestrida kyrkoherdens för samer expenser för skrivmateriel och telefon. Det synes från praktisk synpunkt lämpligt att Kungl. Maj:t också får ta i anspråk erforderliga medel ur kyrkofonden för att täcka de utgifter som det är fråga om nu och även andra utgifter av liknande slag beträffande kyrkoherden för samer som kan bli aktuella i framtiden. Jag föreslår därför att Kungl. Maj:t utverkar riksdagens bemyndigande härtill.

### **3. Bidrag till svenska kyrkans centralråd för evangelisation och församlingsarbete**

Svenska kyrkans centralråd för evangelisation och församlingsarbete (före år 1966 benämnt svenska kyrkans diakonistyrelse) har sedan år 1962 erhållit bidrag ur kyrkofonden för avlönande av sex prästerliga sekreterare (prop. 1962: 42 s. 12, 3LU 1962: 17, rskr 1962: 204). Bidraget utgår med belopp som för varje sekreterare är beräknat till hälften av stiftsadjunkts lön i näst högsta löneklassen (f. n. A 25) i ortsgrupp 5, vartill kommer viss reseersättning (f. n. 1 450 kr.).

*Centralrådet* anhåller om ändring av grunderna för ifrågavarande bidragsgivning i två hänseenden. Härom anför centralrådet i huvudsak följande.

1. Bidraget har hittills utgått för sekreterare med inbördes avgränsade arbetsuppgifter (t. ex. församlingssekreteraren, socialsekreteraren, ungdomssekreteraren). Centralrådet har beslutat genomföra en omorganisation av sin verksamhet. De tidigare arbetsuppgifterna finns till större delen kvar i den nya organisationen men arbetet centraliseras. Varje tjänstinnehavare har visserligen en huvudarbetsuppgift men skall kunna beordras att periodvis ägna sig åt annan uppgift som för viss tid särskilt prioriterats av centralrådet. De tidigare tjänstebemärkningarna (församlingssekreteraren etc.) avses bli utbytta mot en enhetlig titel, konsulent. Centralrådet hemställer att kyrkofondsbidraget får utgå för sex av de sålunda omorganiserade tjänsterna.

2. F. n. utgår bidraget endast under villkor att vederbörande tjänstinnehavare är präst i svenska kyrkan. En del av de arbetsuppgifter som

nu handhas av präster skulle mycket väl kunna skötas av lekmän. Centralrådet har — i avsikt att inte medverka till ökning av prästbristen — fattat principbeslut om att i de fall så är möjligt anställa lekmän i stället för präster. På grund av sin ekonomi är centralrådet emellertid beroende av bidraget från kyrkofonden. För att kunna anställa lekmän utan att gå miste om bidrag anhåller centralrådet att det nyssnämnda villkoret slopas.

*Kammarkollegiet* finner visserligen att erinringar av principiell natur kan göras mot centralrådets förslag men anser sakliga skäl tala för dessa. Centralrådets arbetsuppgifter kvarstår sålunda i oförändrad omfattning även om organisationen ändras. Vidare torde det kunna bli till fördel för rekryteringen om centralrådet inte är bundet av att i viss utsträckning utse präster för att ej gå miste om avlöningsbidragen från kyrkofonden. Kollegiet tillstyrker bifall till framställningen.

#### *Föredraganden*

Enligt 1 § stadgarna (1910: 142) för svenska kyrkans centralråd för evangelisation och församlingsarbete (omtryckta 1970: 481) har centralrådet till uppgift att i samarbete med präster och lekmän inom församlingarna och i samförstånd med stiftsstyrelserna verka för en rikare utveckling av församlinglivet och den kristna kärleksverksamheten inom den svenska kyrkan. I 5 § stadgas bl. a. att centralrådet antar och avlönar erforderligt antal sekreterare, vilka skall verka för främjande av centralrådets syften.

Det anslag ur kyrkofonden som det nu är fråga om åsyftar att stödja den verksamhet som centralrådet bedriver. Detta stöd har fått formen av ett bidrag till löne- och resekostnaderna för vissa av centralrådets prästerliga sekreterare, f. n. sex. Ett motiv för tillkomsten av bidraget — som började utgå år 1937 till fyra sekreterare hos dåvarande diakonistyrelsen — var att ifrågavarande sekreterares prästerliga verksamhet ansågs »på ett lyckligt sätt supplerat församlingsprästernas samt stifts- och kontraktsadjunkternas arbete» (jfr prop. 1954: 57 s. 9). Lönebidraget har också beräknats med utgångspunkt i att dessa sekreterare har ansetts under hälften av sin arbetstid fullgöra arbetsuppgifter likartade med dem som ankommer på nyssnämnda präster.

Centralrådet har för att nå större effektivitet genomfört en ny, mer flexibel arbetsorganisation. Enligt den tidigare ordningen hade varje sekreterare bestämda uppgifter. I den nya organisationen är arbetsuppgifterna sammanförda till grupper under ledning av »konsulenter», vilkas åligganden kan bli av varierande beskaffenhet och omfattning. Omorganisationen innebär dock ingen förändring av arbetsuppgifterna i stort. Med hänsyn härtill förordar jag att fortsatt bidrag ur kyrkofonden får utgå till centralrådet för avlöande av sex tjänstemän — oavsett

tjänstebenämning — som är anställda med uppgift att verka för främjande av centralrådets stadgeenliga syften.

Bidraget bör i övrigt utgå efter samma grunder som hittills. Jag är således inte beredd att tillstyrka det ifrågasatta uppgivandet av principen att avlöningsbidrag ur kyrkofonden får utgå endast för tjänst vars innehavare är präst i svenska kyrkan. Kungl. Maj:t bör dock ha befogenhet att i fall då särskilda skäl föreligger medge att bidrag utgår även om vederbörande tjänstinnehavare inte är präst.

Jag avser att senare denna dag lägga fram förslag till den ändring av stadgarna för centralrådet som föranleds av nyss angivna omorganisation.

#### 4. Avlöningsbidrag till sjömanspräster

Ur kyrkofonden utgår f. n. till svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse 19 bidrag om vardera 35 000 kr. årligen för avlöande av präster som är anställda i styrelsens tjänst i utlandet.

*Sjömansvårdsstyrelsen* anhåller om ytterligare ett avlöningsbidrag. Som grund för detta yrkande åberopar styrelsen särskilt dels att den från Evangeliska fosterlandsstiftelsen övertagit ansvaret för avlöande av en sjömanspräst i Liverpool, dels att styrelsen sedan den 1 juli 1972 bedriver försöksverksamhet i Beirut. Verksamheten i Beirut har enligt styrelsen tagits upp på begäran av ombordanställda i svenska fartyg och med tillstyrkan från Sveriges officiella representation i Libanon. Vidare anhåller styrelsen att varje lönebidrag räknas upp med 5 650 kr. Detta belopp innefattar såväl ersättning för allmänna lönehöjningar som ökat bidrag till socialavgifter. Styrelsen anhåller också om retroaktivt tillägg för tiden den 1 januari—den 30 juni 1973 med sammanlagt 53 000 kr. Styrelsen uppger bl. a. att den nu bedriver verksamhet på 37 platser utomlands. På 22 av dessa leds arbetet av svensk präst och på sex platser av högt kvalificerad lekman.

*Kammarkollegiet* framhåller att antalet avlöningsbidrag har ökat under de senaste åren utan att omfattningen av den verksamhet som genom sjömansvårdsstyrelsen bedrivs i utlandet har ökat i samma mån. Bl. a. på grund härav avstyrker kollegiet styrelsens begäran om ytterligare ett avlöningsbidrag. Däremot har kollegiet ingen erinran mot bifall till styrelsens anhållan om uppräknning av bidragen och om retroaktivt tillägg.

#### *Föredraganden*

Vid avvägningen av föreliggande framställningar om anslag ur kyrkofonden har jag inte funnit mig böra tillstyrka någon ökning av antalet avlöningsbidrag till sjömanspräster. Däremot bör liksom tidigare de redan utgående avlöningsbidragen höjas med hänsyn till de allmänna lö-

nekostradsökningar som har skett. I avrundat tal bör varje bidrag den 1 juli 1973 höjas med 2 000 kr. till 37 000 kr. Vidare förordar jag att retroaktivt tillägg för första halvåret 1973 får utgå med ett sammanlagt belopp av 15 600 kr.

## **5. Anslag för anordnande av teologiska fortbildningskurser för präster m. m.**

Sedan budgetåret 1953/54 utgår ett årligt anslag ur kyrkofonden för studiebidrag åt präster vid tjänstledighet i vissa fall och för anordnande av vissa teologiska fortbildningskurser för präster. Anslaget, som har kommit att användas huvudsakligen till teologiska seminarier och kurser för prästerna ute i stiftet, utgår fr. o. m. den 1 juli 1971 med högst 50 000 kr. för budgetår.

Under de senaste åren har en allt livligare fortbildningsverksamhet ägt rum i de olika stiftet. Det är i regel stiftet prästsällskap som anordnar kurser och teologiska seminarier. Kostnaderna för denna verksamhet är långt större än anslaget.

Den sakkunnige för utredning av frågan om de praktisk-teologiska övningsinstitutet framtida ställning m. m., vilken enligt sina direktiv (riksdagsber. 1970: U 50) även haft att överväga frågan om prästernas fortbildning, har i sitt betänkande (SOU 1971: 89) Praktisk prästutbildning lagt fram förslag om en fastare organiserad fortbildning. Det torde dock dröja, innan slutlig ställning kan tas till detta. I avvaktan härpå föreslår jag att anslaget höjs med 10 000 kr. till högst 60 000 kr. med verkan fr. o. m. nästa budgetår.

## **6. Bidrag till kyrkomusikerutbildningen vid Sköndalsinstitutet**

För innevarande budgetår har anvisats ett anslag av högst 125 000 kr. ur kyrkofonden som bidrag till bestridande av kostnaderna för den kyrkomusikaliska linjen vid Sköndalsinstitutet.

*Direktionen för Svenska diakonsällskapet* anholder att anslaget till utbildningen budgetåret 1973/74 höjs till 172 800 kr., vilket belopp motsvarar de beräknade kostnaderna för avlöningar åt lärare efter avdrag av elevavgifter. Kostnaderna för lokaler, undervisningsmateriel m. m. avses diakonsällskapet skola betala.

*Kammarkollegiet* erinrar om att anslag till förevarande ändamål har utgått ur kyrkofonden alltsedan budgetåret 1961/62. Då utgjorde bidraget 50 000 kr., vilket motsvarade ca 52 % av lönekostnaderna efter avdrag av elevavgifter. Därefter har bidraget ökat undan för undan. Anslaget för innevarande år motsvarar ca 77 % av de beräknade lönekostnaderna. Kollegiet kan inte tillstyrka det begärda högre anslaget men

anser att det finns skäl för en höjning av bidraget i proportion till beräknade kostnadsstegringar, dvs. med 8 000 kr.

#### *Föredraganden*

Jag biträder kammarkollegiets förslag och förordar således att bidraget till Sköndalsinstitutets kyrkomusikaliska linje för nästa budgetår höjs med 8 000 kr. till högst 133 000 kr.

### **7. Anslag till anlitande av biträde vid handläggningen av kyrkliga ärenden**

Med stöd av 12 § 3 lagen (1970: 940) om kyrkliga kostnader utgår ur kyrkofonden anslag enligt Kungl. Maj:ts och riksdagens bestämmande för anlitande av biträde vid handläggningen av kyrkliga ärenden inom vederbörande statsdepartement. För innevarande budgetår är anslaget uppfört med 80 000 kr. För nästa budgetår räknar jag med ett lika stort medelsbehov och förordar därför att ett oförändrat anslag av 80 000 kr. anvisas för ändamålet.

### **8. Anslaget ur kyrkofonden till extra utgifter**

Enligt 12 § 5 lagen (1970: 940) om kyrkliga kostnader utgår ur kyrkofonden anslag till extra utgifter med ett av Kungl. Maj:ts och riksdagen bestämt belopp för år. Beloppet får efter Kungl. Maj:ts bestämmande användas till kyrkliga ändamål. Anslaget, som för det kyrkliga området motsvarar anslagen till extra utgifter under riksstatens särskilda huvudtitlar, är uppfört med 150 000 kr.

På grund av starkt ökat medelsbehov och höjda kostnader fordras en uppräknning av anslaget till extra utgifter. Jag föreslår att anslaget höjs med 40 000 kr. till 190 000 kr.

### **9. Hemställen**

Under återopande av vad jag har anfört i det föregående hemställer jag, att Kungl. Maj:ts föreslår riksdagen att

*dels* besluta att

1. de förut angivna merkostnaderna för anordnande av nya lokaler för ärkebiskopens kansli skall stanna slutligt på kyrkofonden,

*dels* medge att ur kyrkofonden

2. erforderliga medel får tas i anspråk för bestridande av sådana utgifter för kyrkoherden för saker som jag har angett,

3. fr. o. m. den 1 juli 1973 t. v. efter Kungl. Maj:ts prövning utgår bidrag till avlöning av sex tjänstemän hos svenska kyrkans centralråd för evangelisation och församlingsarbete enligt de grunder som jag har förordat,

4. till svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse utgår dels för tiden den 1 januari—den 30 juni 1973 ytterligare avlöningsbidrag med sammanlagt 15 600 kr., dels fr. o. m. den 1 juli 1973 t. v. 19 bidrag om vardera 37 000 kr. för år till avlöning av präster som är anställda i styrelsens tjänst i utlandet,

5. fr. o. m. den 1 juli 1973 t. v. utgår medel med högst 60 000 kr. för budgetår för studiebidrag åt präster vid tjänstledighet i vissa fall och för anordnande av vissa teologiska fortbildningskurser för präster,

6. för budgetåret 1973/74 utgår bidrag till Svenska diakonsällskapet med högst 133 000 kr. till bestridande av kostnader för utbildning av kyrkomusiker vid Sköndalsinstitutet,

7. för budgetåret 1973/74 utgår medel med högst 80 000 kr. för anlåtande av biträde vid handläggningen av kyrkliga ärenden inom vederbörande statsdepartement,

8. fr. o. m. den 1 juli 1973 t. v. utgår anslag med 190 000 kr. för år till extra utgifter.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:  
*Britta Gyllensten*